

PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Marian Banaś

KRR.411.002.01.2021

Pan
Henryk Kowalczyk
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

K/21/002 – Wykonanie wniosków pokontrolnych NIK sformułowanych w wyniku wybranych kontroli dotyczących zwalczania afrykańskiego pomoru świń w latach 2014-2020

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Henryk Kowalczyk, Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, od dnia 26 października 2021 r., W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Grzegorz Puda, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, od dnia 6 października 2020 r. do dnia 26 października 2021 r., Jan Krzysztof Ardanowski, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, od dnia 20 czerwca 2018 r. do dnia 6 października 2020 r., Krzysztof Jurgiel, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, od dnia 16 listopada 2015 r. do dnia 19 czerwca 2018 r., Marek Sawicki, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, od dnia 17 marca 2014 r. do dnia 16 listopada 2015 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja wniosków pokontrolnych sformułowanych w wyniku kontroli nr P/14/124 – „Skuteczność przyjętych procedur i podejmowanych działań w celu ograniczenia prawdopodobieństwa wystąpienia w Polsce afrykańskiego pomoru świń” oraz nr P/17/046 – „Realizacja programu bioasekuracji jako element zwalczania afrykańskiego pomoru świń”.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2015 r. do zakończenia czynności kontrolnych z uwzględnieniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mających istotny wpływ na działalność objętą kontrolą, a także zdarzeń występujących do dnia zakończenia czynności kontrolnych.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Kontrolerzy	1. Juliusz Rzeszotarski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/30/2021 z dnia 29 października 2021 r. 2. Jolanta Krzyżanowska, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KRR/28/2021 z dnia 29 października 2021 r. 3. Joanna Rogulska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/29/2021 z dnia 29 października 2021 r.

(akta kontroli str. 1-6)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie sposób realizacji wniosków pokontrolnych sformułowanych przez NIK w wyniku kontroli nr P/14/124 – „Skuteczność przyjętych procedur i podejmowanych działań w celu ograniczenia prawdopodobieństwa wystąpienia w Polsce afrykańskiego pomoru świń” oraz nr P/17/046 – „Realizacja programu bioasekuracji jako element zwalczania afrykańskiego pomoru świń”.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

- występował do Ministra Środowiska o wdrażanie skutecznych narzędzi zmierzających do ograniczania populacji dzika (głównego źródła przenoszenia afrykańskiego pomoru świń) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- występował do Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej o przyznanie środków finansowych w celu zwiększenia zatrudnienia w Inspekcji Weterynaryjnej,
- wzmocnił nadzór nad Głównym Lekarzem Weterynarii w zakresie realizacji programu bioasekuracji,
- wydawał rozporządzenia dotyczące zwalczania afrykańskiego pomoru świń.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR

Realizacja wniosków pokontrolnych oraz rzetelność informacji przekazanych przez kierowników jednostek kontrolowanych o podjętych lub planowanych działaniach w celu realizacji wniosków.

1. Kontrola nr P/14/124

Opis stanu faktycznego

W wystąpieniu pokontrolnym z dnia 30 grudnia 2014 r.³ oraz w Informacji o wynikach kontroli „Skuteczność przyjętych procedur i podejmowanych działań w celu ograniczenia prawdopodobieństwa wystąpienia w Polsce afrykańskiego pomoru świń”⁴ Najwyższa Izba Kontroli nie sformułowała żadnych uwag i wniosków pokontrolnych skierowanych bezpośrednio do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi⁵ (dalej: Minister RiRW).

Pomimo tego, w zakresie posiadanych kompetencji, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, z własnej inicjatywy, pismem z dnia 27 lutego 2015 r.⁶ wystąpił do Ministra Środowiska

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Znak: KRR-4101-004-01/2014, P/14/124.

⁴ Z dnia 19 maja 2015 r., znak: KRR-4101-04-00/2014, nr ewid. 44/2015/P/14/124/KRR.

⁵ W informacji z kontroli P/14/124 Najwyższa Izba Kontroli wniosowała do:

- Ministra Finansów o zwiększenie nadzoru nad granicznymi oddziałami służby celnej w zakresie realizacji przepisów dotyczących zakazu wwozu na obszar UE osobistych przesyłek produktów pochodzenia zwierzęcego oraz przepisów odnoszących się do kontroli pojazdów dla zwierząt gospodarskich przekraczających granicę UE z Rosji i Białorusi;
- Ministra Środowiska o wyegzekwowanie redukcji liczby dzików na obszarze objętym ograniczeniami i obszarze ochronnym, w stopniu koniecznym do skutecznej likwidacji dalszych zakażeń ASF;
- Ministra Środowiska, aby w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, nadzorował działania w celu zmniejszenia liczby dzików na obszarze całego kraju – do poziomu minimalizującego ryzyko wystąpienia afrykańskiego pomoru świń;
- Głównego Lekarza Weterynarii o kontynuację działań ograniczających wystąpienie ASF oraz o zwiększenie nadzoru nad działalnością powiatowych lekarzy weterynarii w zakresie likwidacji tej choroby.

⁶ Znak: ŻWhzg/es0740-51-4/2015(659).

z prośbą o wdrożenie m.in. następujących rekomendacji powołanego przez siebie roboczego Zespołu do spraw bioasekuracji i łowiectwa, tj.:

- umożliwienie redukcji populacji dzików w parkach narodowych i w rezerwach przyrody;
- wypracowanie rozwiązań mających na celu ograniczenie populacji dzików na terenie całego kraju, a w szczególności na obszarze północno – wschodniej Polski, z uwagi na ich migrację;
- dopuszczenie prawnej możliwości stosowania noktowizorów przez myśliwych, pod pewnymi warunkami, w przypadku odstrzałów redukcyjnych;
- rozważenie możliwości stworzenia systemu pomocy finansowej dla kół łowieckich;
- wprowadzenie możliwości dofinansowania z budżetu państwa kosztów odłowu, odstrzału redukcyjnego, ograniczania populacji zwierzyny w przypadku zagrożenia epizootycznego ponoszonych przez właściwe organy administracji samorządowej.

Minister Środowiska nie odniósł się pisemnie do przedstawionych wyżej rekomendacji⁷.

Zastępca Dyrektora Departamentu Hodowli Zwierząt MRiRW wyjaśniła, że w związku z sytuacją epizootyczną dotyczącą choroby afrykańskiego pomoru świń⁸ (dalej: ASF) na terenie Polski podejmowane były zespolone działania, różnych rodzajów służb umiejscowionych w poszczególnych resortach, mające na celu skuteczne zwalczanie ASF.

W związku z powyższym, zostały powołane zespoły oraz grupy robocze i zadaniowe, które wypracowywały wspólne propozycje w zakresie prewencji i usuwania skutków tej epizootii. Należały do nich: 1) Rządowy Zespół Zarządzania Kryzysowego, 2) Międzyresortowy Zespół do spraw łagodzenia skutków związanych z wystąpieniem przypadków afrykańskiego pomoru świń, 3) Grupa robocza do spraw monitorowania i zwalczania afrykańskiego pomoru świń u dzików, 4) Grupa Robocza do spraw zintensyfikowania badań naukowych nad wirusem afrykańskiego pomoru świń, 5) Grupa Robocza do spraw przygotowania analizy ekonomicznej kosztów budowy i utrzymania, a także efektywności ogrodzenia zabezpieczającego przed migracją dzików, 6) Grupa Zadaniowa ds. łagodzenia skutków związanych z wystąpieniem przypadków ASF, 7) Grupa Zadaniowa do spraw zwalczania chorób zakaźnych zwierząt.

W ramach realizowanego rokrocznie „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie”, w okresie od 2015 r. do 2020 r. realizowano zakup kontenerów chłodniczych do przetrzymywania tusz dzików. W sumie w latach 2014-2020 Inspekcja Weterynaryjna zakupiła 1 395 szt. chłodni kontenerowych do przechowywania odstrzelonych dzików.

Ponadto Centrum Zarządzania Kryzysowego Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, na podstawie danych cząstkowych otrzymywanych z Ministerstwa Klimatu i Środowiska (wcześniej Ministerstwo Środowiska), Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Głównego Inspektoratu Weterynarii, Polskiego Związku Łowieckiego, Straży Granicznej i Wojewódzkich Centrów Zarządzania Kryzysowego, a także rekomendacji Międzyresortowego Zespołu do spraw łagodzenia skutków związanych z wystąpieniem przypadków afrykańskiego pomoru

⁷ W latach 2016-2020 z inicjatywy MRiRW zostały dokonane zmiany w prawie, które wpisywały się w realizację rekomendacji wynikających z ww. pisma.

⁸ African Swine Fever – ASF to szybko szerząca się, zakaźna choroba wirusowa, na którą podatne są świnie domowe oraz dziki. Zakażenie przebiega powoli i obejmuje znaczny odsetek zwierząt w stadzie, przy czym śmiertelność zwierząt sięga nawet 100%.

świń⁹ oraz w związku z poleceniem Pełnomocnika Rządu do spraw działań związanych z wystąpieniem afrykańskiego pomoru na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej¹⁰, sporządziło w okresie od dnia 7 października 2019 r. do dnia 26 listopada 2021 r. 27 pakietów informacyjnych dotyczących depopulacji dzików w związku ze zwalczaniem ASF, ich migracji, zestawienia danych z realizacji poszukiwań padłych dzików.

(akta kontroli str. 7-19, 37-128, 147-151, 225-549, 681-1007)

2. Kontrola nr P/17/046

Opis stanu
faktycznego

W wystąpieniu pokontrolnym z dnia 21 sierpnia 2017 r.¹¹ Najwyższa Izba Kontroli wniosła o rozważenie wprowadzenia zmian w programie bioasekuracji umożliwiających likwidację stad świń każdorazowo w przypadku stwierdzenia niespełniania wymaganych zabezpieczeń przeciwepizootycznych.

W ocenie NIK wniosek został zrealizowany. Program bioasekuracji był trzykrotnie zmieniany. Przepisy regulujące realizację programu bioasekuracji, przewidywały, że na obszarze, gdzie był realizowany program bioasekuracji, świnie mogły być utrzymywane wyłącznie w gospodarstwach, które spełniają wymagania bioasekuracji określone w ust. 6 załącznika do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 3 kwietnia 2015 r. w sprawie wprowadzenia "Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń" na lata 2015-2018"¹². W każdym przypadku, gdy podmiot nie spełniał wymagań określonych w ww. rozporządzeniu, powiatowy lekarz weterynarii był obowiązany wydać decyzję nakazującą zabicie utrzymywanych w gospodarstwie zwierząt z gatunków wrażliwych na ASF lub poddanie tych zwierząt ubojowi oraz decyzję zakazującą wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt przez czas trwania programu bioasekuracji. Dodatkowo w przypadku, gdy podmiot nie realizował nakazu zabicia lub poddania ubojowi utrzymywanych w gospodarstwie zwierząt lub wprowadzał do gospodarstwa lub utrzymywał w nim zwierzęta wrażliwe na ASF, przez okres wskazany w programie, podlegał karze pieniężnej.

W sprawie realizacji programu bioasekuracji Minister RiRW podał, m.in. że: „(...) zasady realizacji programu bioasekuracji były w ocenie MRiRW wystarczające do osiągnięcia celu wskazanego w „Programie bioasekuracji mającym na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” i pozwalały zarówno na podniesienie poziomu bioasekuracji gospodarstw w przypadku posiadaczy zwierząt, którzy chcieli utrzymywać świnie na obszarze, gdzie realizowany był program bioasekuracji, jak i zapewniały brak utrzymywania świń w gospodarstwach o niskim poziomie bioasekuracji”.

Program bioasekuracji zakończył się w 2018 r. i w kolejnych latach nie był kontynuowany.

(akta kontroli str. 30-33, 1008-1023)

⁹ Zespół ustanowiony zarządzeniem nr 107 Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2016 r. w sprawie Międzyresortowego Zespołu do spraw łagodzenia skutków związanych z wystąpieniem przypadków afrykańskiego pomoru świń (M.P. poz. 785).

¹⁰ Instytucja Pełnomocnika została ustanowiona rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 26 września 2016 r. w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Rządu do spraw działań związanych z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 1546).

¹¹ Znak: KRR.410.002.01.2017, P/17/046.

¹² Dz. U. poz. 517. Program bioasekuracji został zmieniony rozporządzeniami Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, tj.: z dnia 11 maja 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wprowadzenia „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015–2018” (Dz. U. 679); z dnia 29 lipca 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wprowadzenia „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015–2018” (Dz. U. poz. 1153); z dnia 12 lipca 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wprowadzenia „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018” (Dz. U. poz. 1378).

Niezależnie od powyższego, w Informacji o wynikach kontroli nr P/17/046 „Realizacja programu bioasekuracji jako element zwalczania afrykańskiego pomoru świń”¹³ Najwyższa Izba Kontroli wniosowała do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi m.in. o: podejmowanie działań przeciwpizootycznych wyprzedzających wystąpienie wirusa na nowych obszarach oraz rozważenie objęcia programem bioasekuracji całego terytorium kraju, wzmocnienie Inspekcji Weterynaryjnej jako kluczowego organu administracji realizującego i nadzorującego bioasekurację w stadach świń oraz wzmocnienie nadzoru nad Głównym Lekarzem Weterynarii w zakresie efektywnej realizacji programu bioasekuracji.

W stanowisku do Informacji nr P/17/046, Minister RiRW poinformował, że w jego ocenie wprowadzone rozwiązania prawne w przedmiotowym zakresie są wystarczające do osiągnięcia celów określonych w programie bioasekuracji, a zasady mające na celu podniesienie poziomu bioasekuracji w gospodarstwach wynikające z przepisów prawnych regulujących realizację programu bioasekuracji są odpowiednie i dostosowane do rozdrobnionej struktury stad.

Ponadto, Minister RiRW poinformował, że podjął szereg działań mających na celu usprawnienie realizacji programu bioasekuracji, w tym polecił Głównemu Lekarzowi Weterynarii (dalej: GLW) zintensyfikowanie kontroli gospodarstw utrzymujących świnię, w szczególności na obszarach, na których realizowany był program bioasekuracji oraz przeprowadzanie ich z należytą starannością zapewniającą możliwość wyegzekwowania wymagań weterynaryjnych, w tym wymagań bioasekuracji określonych w obowiązujących przepisach prawnych. Minister RiRW poinformował również, że w celu wzmocnienia Inspekcji Weterynaryjnej w 2017 r. zapewnił zwiększenie środków finansowych na wynagrodzenia pracowników Inspekcji Weterynaryjnej w pięciu województwach: lubelskim, mazowieckim, podlaskim, warmińsko-mazurskim oraz podkarpackim.

(akta kontroli str. 1024-1036)

W toku niniejszej kontroli Minister RiRW wyjaśnił, że: „*Pojawienie się ASF na terytorium Polski i jego stopniowe szerzenie się na nowe obszary spowodowało konieczność wprowadzenia dodatkowych wymagań. W latach 2015-2018 na części terytorium Polski był prowadzony program bioasekuracji opracowany przez GLW. Program był realizowany przez podmioty utrzymujące świnię w gospodarstwach położonych na obszarze objętym ograniczeniami i obszarze zagrożenia. Przedmiotowy program został wprowadzony w życie rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 3 kwietnia 2015 r. w sprawie wprowadzenia „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018¹⁴, a następnie zmieniony w 2016 r. i 2017 r. Program bioasekuracji nie był narzędziem zwalczania afrykańskiego pomoru świń, a jego głównym celem było wsparcie działań wspomagających zapobieganie szerzeniu się choroby. Programem tym objęte były niektóre powiaty w województwach: lubelskim, mazowieckim i podlaskim, a więc obszary, na których występowała choroba i ryzyko dalszego jej szerzenia się było wysokie (...)*”.

W okresie objętym kontrolą Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi realizował działania przeciwpizootyczne wydając akty prawne:

- rozporządzeniem z dnia 5 lipca 2017 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń¹⁵, wprowadził dodatkowe środki dla gospodarstw utrzymujących świnię,

¹³ Z dnia 8 stycznia 2018 r., znak: KRR.430.006.2017, nr ewid. 184/2017/P/17/046/KRR.

¹⁴ Dz. U. poz. 517, ze zm.

¹⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 1333.

na obszarach wymienionych w załączniku do decyzji wykonawczej Komisji 2014/709/UE¹⁶;

- rozporządzeniem z dnia 9 lutego 2018 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń¹⁷, posiadacze świń na terytorium całego kraju byli m.in. zobowiązani do:
 - prowadzenia rejestru środków transportu do przewozu świń wjeżdżających na teren gospodarstwa oraz rejestru wejść osób do pomieszczeń, w których są utrzymywane świnię;
 - zabezpieczenia budynku, w którym są utrzymywane świnię, przed dostępem zwierząt wolno żyjących oraz domowych;
 - utrzymywania świń w odrębnych, zamkniętych pomieszczeniach, w których są utrzymywane tylko świnię, mających oddzielne wejścia oraz niemających bezpośredniego przejścia do innych pomieszczeń, w których są utrzymywane inne zwierzęta kopytne;
 - wykonywania czynności związanych z obsługą świń wyłącznie przez osoby, które wykonują te czynności tylko w danym gospodarstwie;
- rozporządzeniem z dnia 10 stycznia 2019 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń¹⁸, uniemożliwiono osobom postronnym wchodzenia do budynków, w których są utrzymywane świnię, oraz przewidziano konieczność wdrożenia programu monitorowania i zwalczania gryzoni;
- rozporządzeniem z dnia 10 sierpnia 2021 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń¹⁹, utrzymano krajowe wymagania dotyczące bioasekuracji.

(akta kontroli str. 19-24, 37-132)

Ponadto, w związku z wnioskiem GLW w sprawie wsparcia działań w celu zwiększenia zatrudnienia w Inspekcji Weterynaryjnej o 604 etaty²⁰ z przeznaczeniem na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wystąpił pismem z dnia 30 lipca 2021 r.²¹ do Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej, o przyznanie dla Inspekcji Weterynaryjnej, począwszy od dnia 1 września 2021 r., dodatkowych środków z rezerw celowych, w łącznej kwocie 24 288,3 tys. zł na wynagrodzenia wraz z pochodnymi.

W 2021 r. nie zostały przyznane środki z rezerw celowych z przeznaczeniem na zwiększenie zatrudnienia w Inspekcji Weterynaryjnej.

Kolejnym pismem z dnia 23 września 2021 r.²² Minister RiRW zwrócił się do Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej o zwiększenie zatrudnienia w Inspekcji Weterynaryjnej na lata 2021-2024.

W projekcie ustawy budżetowej na 2022 r., w związku ze zwiększeniem zatrudnienia o 604 etaty w Inspekcji Weterynaryjnej, zostały zabezpieczone środki finansowe w wysokości 65 362 tys. zł na wynagrodzenia wraz z pochodnymi.

¹⁶ Decyzja wykonawcza KE z dnia 9 października 2014 r. w sprawie środków kontroli w zakresie zdrowia zwierząt w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń w niektórych państwach członkowskich i uchylająca decyzję wykonawczą 2014/178/UE (Dz. Urz. UE L 295, 11.10.2014, str. 63).

¹⁷ Dz. U. poz. 360.

¹⁸ Dz. U. poz. 90.

¹⁹ Dz. U. poz. 1485.

²⁰ Z tego: 537 etatów w powiatowych inspektoratach weterynarii, 32 w wojewódzkich inspektoratach weterynarii, 20 w sześciu zakładach higieny weterynaryjnej, 15 w Głównym Inspektoracie Weterynarii.

²¹ Znak: BF.pi.3803.197.2021.

²² Znak: BF.pi.0220.14.3.2021.

Zgodnie z projektem ustawy budżetowej na 2022 r. zaplanowano wydatki na Inspekcję Weterynaryjną w kwocie 1 888 904 tys. zł, (tj. wyższe o 14,8% od wydatków zaplanowanych w ustawie budżetowej na 2021 r. po nowelizacji), z czego na zwalczanie chorób zakaźnych zaplanowano wydatki w wysokości 948 229 tys. zł, tj. wyższe o 24,9%.

Minister RiRW wyjaśnił m.in., że „(...) dzięki działaniom podjętym przez MRiRW w 2018 r. nastąpiło zwiększenie zatrudnienia, wynagrodzeń i pozostałych wydatków bieżących w powiatowych i wojewódzkich inspektoratach weterynarii. Utrzymanie w 2019 r. środków na nowe etaty oraz wzrost wynagrodzeń w Inspekcji Weterynaryjnej, skutkowało w kolejnych latach zwiększeniem środków budżetowych przeznaczonych dla Inspekcji o ok. 62 mln zł (...)”.

(akta kontroli str. 25-26, 151-188, 1221-1223)

W 2017 r. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wystąpiło do Głównego Lekarza Weterynarii o regularne przekazywanie informacji o działaniach prowadzonych w ramach realizacji programu bioasekuracji, tj. przekazywanie raz w tygodniu (do 15 września 2017 r.), a następnie raz w miesiącu, informacji między innymi o liczbie złożonych oświadczeń, liczbie przeprowadzonych kontroli, liczbie wydanych decyzji, liczbie zwierząt objętych nakazem zabicia lub poddania ubojowi oraz kwotach wypłaconych odszkodowań²³.

Minister RiRW wyjaśnił, że: „Ponadto MRiRW polecił GLW zintensyfikowanie kontroli gospodarstw utrzymujących świnię, w szczególności na obszarach, na których realizowany jest program bioasekuracji, oraz przeprowadzanie ich z należytą starannością zapewniającą możliwość wyegzekwowania wymagań weterynaryjnych, w tym wymagań bioasekuracji określonych w obowiązujących przepisach prawnych. Dodatkowo GLW włączył temat „Programu bioasekuracji” do planu przeprowadzanych kontroli szczebla centralnego na pierwszą połowę 2018 r. Zadanie zostało zrealizowane. Informacje odnośnie do stanu realizacji kontroli gospodarstw na obszarach obowiązywania „Programu bioasekuracji” były również prezentowane podczas posiedzeń Międzyresortowego Zespołu do spraw łagodzenia skutków związanych z wystąpieniem przypadków afrykańskiego pomoru świń. (...) Z uwagi na fakt, że właściwy poziom zabezpieczenia gospodarstw jest jednym z kluczowych elementów walki z afrykańskim pomorem świń przygotowane zostały stosowne rozwiązania prawne, w tym w szczególności przyjęto rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 lutego 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń, które wprowadziło dodatkowe wymagania dla gospodarstw utrzymujących świnię na całym terytorium Polski. Równocześnie z przyjęciem nowych rozwiązań GLW opracował harmonogram kontroli takich gospodarstw. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w zakresie wymagań weterynaryjnych powiatowy lekarz weterynarii wydaje decyzje administracyjne nakazujące usunięcie uchybień lub nakazuje ubój, lub zabicie świń i zakazuje ich utrzymywania w gospodarstwie.

Reasumując, na przestrzeni lat sukcesywnie ulegały zmianie poszczególne wymagania weterynaryjne dotyczące bioasekuracji gospodarstw. Inspekcja Weterynaryjna przeprowadzała systematyczne kontrole w zakresie spełniania tych wymagań przez rolników utrzymujących świnię (...)”.

Od dnia 1 lipca 2018 r. wyniki tych kontroli były stałym elementem kwartalnego sprawozdania z działalności Pełnomocnika Rządu do spraw działań związanych z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń na terytorium Rzeczypospolitej Polski.

(akta kontroli str. 131-132, 195-222, 260-680)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

²³ Pismo z dnia 9 sierpnia 2017 r., znak: ŻW.zz.870.89.2017.1.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 14 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa NIK. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, dnia grudnia 2021 r.

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli
Marian Banaś

.....
podpis